

งานวิชาการเกษตร

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

งานวิชาการเกษตร ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ

มีหน้าที่ในการศึกษา ทดลอง วิจัย เพื่อหาเทคโนโลยีการเกษตรที่เหมาะสมสำหรับพื้นที่พรุ รวมถึงการถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรแก่เกษตรกรและผู้สนใจทั่วไป ได้แก่ การปลูกยางพันธุ์ดี การปลูกพืชร่วมในสวนยางพารา การผลิตเห็ดแบบครบวงจร การส่งเสริมการปลูกพืชชนิดต่างๆ อาทิ การปลูกผักไร้สารพิษ การปลูกพริกไทย การปลูกผักไร้ดิน เป็นต้น นอกจากนี้ งานวิชาการเกษตรมีการดำเนินงานสนองพระราชดำริในการผลิตเมล็ดพันธุ์เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรในยามวิกฤต และการรวบรวมพันธุ์กล้วยพื้นเมืองภาคใต้ เพื่อเป็นแปลงต้นแบบให้แก่ผู้ที่สนใจเข้ามาศึกษาเรียนรู้ และนำไปประกอบอาชีพได้ต่อไป

ภารกิจหลักของงานวิชาการเกษตร

สาธิตการปลูกยางพันธุ์ดี

งานวิชาการเกษตร ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ได้ดำเนินการศึกษาวิจัย พัฒนาการปลูกยางพาราและการใช้ประโยชน์ในพื้นที่สวนยางพารา ในพื้นที่ ๗ ไร่ โดยทดสอบใน ๒ สายพันธุ์ คือ ยางพันธุ์ PR๒๕๕ และพันธุ์ PB๒๓๕

✦ **ยางพันธุ์ PR๒๕๕ และยางพันธุ์ PB๒๓๕** โดยยางพันธุ์ PR๒๕๕ เป็นพันธุ์ที่ให้ผลผลิตเนื้อยางและเนื้อไม้สูง เปลือกหนานิ่มกรีดง่ายและต้านลมค่อนข้างดี ส่วนยางพันธุ์ PB๒๓๕ การเจริญเติบโตก่อนเปิดกรีดดีมาก ทำให้เปิดกรีดได้เร็ว และระหว่างกรีดเจริญเติบโตปานกลาง ความสม่ำเสมอของขนาดลำต้นดี มีจำนวนต้นเปิดกรีด ซึ่งการให้ผลผลิตของยางในปีกรีดที่ ๙ พบว่าพันธุ์ PB๒๓๕ ให้ผลผลิตสูงกว่าพันธุ์ PR๒๕๕ โดยให้ผลผลิต ๓๑๕ และ ๑๘๙.๕ กก./ไร่/ปี ตามลำดับ

การปลูกและการดูแลรักษา วางแนวปลูกด้วยระยะปลูก ๓x๗ เมตร (จำนวน ๗๖ ต้น/ไร่) ในขณะที่ยังเล็กให้ใส่ปุ๋ยรอบโคนยางผสมคอกมูลไก่สูตร ๒๐-๘-๒๐ (พื้นที่ปลูกยางเดิม) สูตร ๒๐-๑๐-๑๒ (พื้นที่ปลูกยางใหม่) อัตรา ๒๐๐ กรัม/ต้น หลังจากต้นยางมีอายุ ๒ ปีขึ้นไป ใส่แถบ ๒ ข้างบริเวณร่องแนวยางตามแนวทรงพุ่ม โดยวิธีคราดกลบให้ปุ๋ยอยู่ใต้ดินหรือขุดหลุมลึกประมาณ ๑๕-๓๐ ซม. จากผิวดิน จำนวน ๒ หลุมต่อต้น ใช้ปุ๋ยอัตรา ๓๐๐ กรัม/ต้น ช่วงกรีด ๕ ปีแรกจะดำเนินการกรีดยางที่ระดับความสูง ๒ ระดับ คือ ๑ เมตร และ ๑.๕ เมตร และใช้ระบบกรีด ๒ ระบบ คือ กรีดครึ่งลำต้นทุกวัน และกรีดครึ่งลำต้นวันเว้นวัน หลังจากนั้นจะปรับระบบกรีดทั้งหมดเป็นกรีดครึ่งลำต้น การใส่ปุ๋ยหลังกรีด อัตรา ๒-๔ กก./ต้น/ปี แบ่งใส่ ๒ ครั้ง ครั้งแรกหลังจากยางผลัดใบ ขณะที่ใบเพสลาด ประมาณเม.ย.-พ.ค. และครั้งที่ ๒ ประมาณเดือนส.ค.-ก.ย. โดยหว่านห่างจากโคนต้นยาง ๓ เมตร และก่อนเปิดกรีดประมาณ ๗-๑๐ วัน ควรใส่ปุ๋ย ๒๐-๘-๒๐ หรือ ๑๖-๑๖-๑๖ ทับหน้าบางๆ อัตรา ๒๐๐ กรัม/ต้น เพื่อเพิ่มผลผลิตน้ำยาง

สถิติการปลูกพืชร่วมในสวนยางพารา

บริเวณพื้นที่ว่างระหว่างแถวยางพารา สามารถปลูกพืชร่วมที่สามารถเจริญเติบโตได้ในสภาพร่มเงา ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพืชตระกูลปาล์มได้แก่ ระกำหวาน หวายตะค้าทอง และหวายใหญ่

✦ **ระกำหวาน** เป็นพืชตระกูลปาล์ม เจริญเติบโตในพื้นที่ดอน ลุ่ม และชุ่มชื้นชอบร่มเงาปกคลุม ดังนั้นชาวสวนจึงนิยมปลูกพืชขนาดใหญ่อื่น ๆ ให้ร่มเงาแก่ระกำหวานใช้ระยะเวลาในการเก็บผลผลิตตั้งแต่ติดผลจนถึงผลสุก ๘ เดือน ผลผลิตเฉลี่ย ๔-๖ กิโลกรัม/กอ/ปี

การปลูกและดูแลรักษา ปลูกกึ่งกลางระหว่างแถวยาง ใช้ระยะปลูกระหว่างต้น ๕ เมตร ดูแลรักษาโดยการใส่ปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมัก อัตรา ๒-๓ กก./ต้น/ครั้ง จำนวน ๓ ครั้ง/ปี เมื่อเริ่มให้ผลผลิตปรับมาใส่ปุ๋ยคอกอัตรา ๑๐-๑๕ กก./ต้น/ครั้ง จำนวน ๓ ครั้ง/ปี ควรมีการให้น้ำอย่างสม่ำเสมอ และมีการเสริมปุ๋ยเคมีทางดินด้วยสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๑ กก./ต้น/ปี แบ่งใส่ ๔ ครั้ง/ปี และควรตัดแต่งทางใบ ต้นที่ให้ผลผลิตแล้วควรมีทางใบไม่เกิน ๑๕-๒๐ ทางใบ และไม่ควรตัดแต่งทางใบที่รองรับทะลายผล

✦ **หวายตะค้าทอง และหวายใหญ่** เป็นพืชตระกูลปาล์ม เจริญเติบโตในบริเวณที่ชุ่ม และน้ำท่วมขัง เป็นหวายเลื้อย ยาวได้มากกว่า ๖ เมตร ลำต้นขนาดเท่าหัวแม่มือ เนื้อหยาวยเหนียว ทนทาน นิยมใช้จักสานงานหัตถกรรมทุกชนิด เมล็ดใช้ทำยา พบมากในจังหวัดภาคใต้ เมื่อนำมาปลูกร่วมในสวนยางพารา พบว่า ผลผลิตหยาวยมีจำนวนเส้น ๓๖ เส้น/กอ มีความยาวเฉลี่ย ๑๗.๔๗ เมตร

การปลูกและดูแลรักษา ปลูกกึ่งกลางระหว่างแถวยาง ใช้ระยะปลูกระหว่างต้น ๕ เมตร ให้น้ำอย่างสม่ำเสมอ และใส่ปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมักบำรุงต้นเป็นประจำ

“...ให้นำรูปแบบการเพาะเห็ดฟางแบบตู้ไปขยายผลในพื้นที่สลัมที่อยู่ในโครงการพระราชดำริและขยายผลสู่โรงเรียน...”

พระราชดำริ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
วันที่ ๒๑ กันยายน พ.ศ.๒๕๕๒

“...ให้ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ให้ช่วยเหลือโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันให้โรงเรียน ทั้งด้านการปรับสภาพดินทรายโดยใช้ปุ๋ยหมัก การส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมือง การสนับสนุนก้อนเชื้อเห็ดให้เพียงพอต่อการประกอบอาหารของโรงเรียนรวมทั้งส่งเสริมการปลูกมะม่วงเบาในโรงเรียน...”

พระราชดำริ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
วันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๕๕

งานวิชาการเกษตร ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ได้ศึกษาการนำเชื้อเห็ดมาเพาะเลี้ยง โดยการนำวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร ได้แก่ ขี้เลื่อยไม้ยางพารา ฟางข้าว ผักตบชวา มาใช้เป็นวัสดุสำหรับเพาะเห็ด พบว่า วัสดุเหล่านี้ สามารถนำมาใช้เป็นวัสดุในการเพาะเห็ดได้เป็นอย่างดี จึงได้มีการส่งเสริมให้เพาะเห็ดในถุงพลาสติก โดยชนิดเห็ดที่ส่งเสริมคือ เห็ดนางฟ้า และเห็ดฟาง

การเพาะเห็ดนางฟ้า และเห็ดนางรม ส่งเสริมให้เกษตรกรเพาะเห็ดในถุงพลาสติก เนื่องจากการเพาะเห็ดในถุงพลาสติกเป็นการเลียนแบบธรรมชาติ ปรับสภาพแวดล้อมให้เหมาะกับชนิดของเห็ดแต่ละสายพันธุ์ได้ โดยใช้ผลิตภัณฑ์จากไม้เป็นวัสดุเพาะ คือ ขี้เลื่อยไม้ยางพารา

ขั้นตอนการเพาะเห็ด นำขี้เลื่อยแห้ง ๑๐๐ กิโลกรัม รำละเอียด ๓-๕ กิโลกรัม ดิเกล็ด(ละลายน้ำ) ๐.๒ กิโลกรัม และปูนขาว ๑ กิโลกรัม ผสมน้ำให้มีความชื้น ๖๐-๗๐% คลุกเคล้าให้เข้ากัน แล้วนำมาอัดใส่ถุงพลาสติกทนร้อนสูงประมาณ ๒/๓ ของถุง รวบปากถุงสวมคอปลาสติกแล้วพับปากถุงพากลมมาปิดด้วยฝาปิด นำไปนึ่งฆ่าเชื้อด้วยหม้อนึ่งไม้อัดความดัน อุณหภูมิ ๙๐-๑๐๐ องศาเซลเซียส นาน ๒ ชั่วโมง นำถุงวัสดุที่ผ่านการนึ่งออกมาปล่อยให้เย็น ใส่เชื้อเห็ดโดยตักสำลีออกจนไฟปากขวดหัวเชื้อ เทลงถุงประมาณ ๑๐-๑๕ เมล็ด ปิดจุกแล้วนำไปวางในที่สำหรับบ่มเส้นใย อุณหภูมิอยู่ระหว่าง ๒๕-๓๒ องศาเซลเซียส

การเปิดดอกในโรงเรือน สังเกตเมื่อเส้นใยเห็ดเดินเต็มถุงมีสีขาวนวล ประมาณ ๑-๑.๕ เดือน ให้ถอดสำลี และคอขวด นำก้อนเชื้อไปวางในโรงเรือนเพื่อให้เกิดดอก และรักษาอุณหภูมิให้อยู่ระหว่าง ๒๔-๒๘ องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ ๗๐-๘๐% โรงเรือนเพาะเห็ด มีขนาด ๓ x ๔ x ๒.๕ เมตร สามารถบรรจุก้อนเชื้อเห็ดได้ ๑,๕๐๐ ก้อน

การดูแลรักษาและการเก็บผลผลิต รักษาความชื้นภายในโรงเรือน การฉีดพ่นน้ำเพื่อสร้างความชื้นไม่ควรให้น้ำขังอยู่ภายในก้อนเชื้อ และไม่ควรให้น้ำถูกดอกเห็ดโดยตรง และต้องรักษาความสะอาดเพื่อหลีกเลี่ยงการสะสมของเชื้อโรคและแมลง หากพบก้อนเชื้อที่ติดเชื้อราสีดำ สีเขียว หรือสีส้ม ควรนำก้อนเชื้อนั้นออกไปทำลาย ระยะเวลาการเก็บผลผลิตประมาณ ๙๐ วัน/ครั้ง โดย ๑ ปี สามารถเก็บผลผลิตได้ ๓ ครั้ง (ใช้ก้อนเชื้อ ๔,๕๐๐ ก้อน) ผลผลิตเฉลี่ย ๓๐๐ กรัม/ก้อนเชื้อ หรือ ๑,๓๕๐ กิโลกรัม/ปี

การเพาะเห็ดฟาง สามารถเพาะได้ตลอดทั้งปี มีอายุการเพาะสั้นประมาณ ๑๐-๑๕ วัน วัสดุที่นำมาเพาะเห็ดฟางมีหลากหลาย เช่น ทะลายปาล์มน้ำมัน ผักตบชวา ต้นกล้วยสับแห้ง ขี้เลื่อย ฟางข้าว ตอซังข้าว หรือขี้เลื่อยที่ผ่านการเพาะเห็ดถุงมาแล้ว เป็นต้น มีการส่งเสริมให้เกษตรกรเพาะเห็ดฟางใน ๒ รูปแบบ ดังนี้

๑) การเพาะเห็ดฟางในตะกร้า เป็นนวัตกรรมใหม่ในการพัฒนาวิธีเพาะเห็ดฟางที่ง่ายต่อการปฏิบัติใช้เทคโนโลยีที่ไม่ยุ่งยาก สะอาดปลอดภัย ต้นทุนการผลิตต่ำ ให้ผลตอบแทนสูงมาก ใช้วัสดุเพาะที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น

ขั้นตอนการเพาะ นำเชื้อเห็ดฟาง ๑ ถุง มาฉีกเป็นชิ้นเล็กๆ ผสมกับอาหารเสริม (แป้งสาลีหรือแป้งข้าวโพดหรือรำละเอียด ๑-๒ ช้อนโต๊ะ ผสมให้เข้ากัน แบ่งเชื้อเห็ดฟางเป็น ๖ กอง สำหรับเพาะได้ ๒ ตะกร้าๆ ละ ๓ กอง จากนั้นนำวัสดุเพาะ (ผักตบชวา) วางก้นตะกร้า หนาประมาณ ๒-๓ ตาของตะกร้า นำเชื้อเห็ดฟางวางรอบตะกร้า และโรยมูลวัวหรือมูลม้าบนเชื้อเห็ดฟาง และใส่ขี้เลื่อยซ้อนทับอีกชั้น ทำซ้ำจนครบ ๓ ชั้น ชั้นสุดท้ายปิดด้วยขี้เลื่อยคลุมด้วยพลาสติกหรือเข้าในโรงเรือน

การดูแลรักษาและการเก็บผลผลิต ต้องควบคุมอุณหภูมิอยู่ประมาณ ๓๗-๔๐ องศาเซลเซียส ในช่วง ๑-๔ วันแรกในช่วงฤดูร้อนและฤดูฝน แต่ถ้าฤดูหนาว ๗-๘ วัน จากนั้นเปิดถุงพลาสติกอย่างน้อย ๒-๓ ชั่วโมงเพื่อให้อากาศถ่ายเทถ้าแห้งเกินไปควรรดน้ำ และปิดไว้เช่นเดิม รักษาอุณหภูมิไว้ที่ ๒๘-๓๒ องศาเซลเซียส สามารถเก็บเกี่ยวเมื่อดอกเห็ดมีขนาดนิ้วหัวแม่มือหรือประมาณ ๘-๙ วัน (ฤดูร้อน) ๑๒-๑๕ วัน (ฤดูหนาว) สามารถเก็บผลผลิตได้ ๒-๕ ครั้ง ผลผลิตเฉลี่ย ๑ กิโลกรัม/ตะกร้า

๒) การเพาะเห็ดฟางกองเตี้ย เหมาะสำหรับเกษตรกรที่ปลูกยางพารา สามารถใช้ประโยชน์พื้นที่ระหว่างร่องแปลง

ขั้นตอนการเพาะ คัดเลือกเชื้อเห็ดฟางที่มีเส้นใยเจริญดี จัดทำไม้แบบสำหรับทำกองเห็ดเป็นรูปสี่เหลี่ยมคางหมู ให้หัวท้ายของกองเพาะอยู่ในแนวทิศตะวันออก-ทิศตะวันตก เพื่อได้รับแสงสว่างและความร้อนสม่ำเสมอตลอดกอง ขนาดความกว้าง ๓๐/๒๕ เซนติเมตร (ขอบล่าง/ขอบบน) ยาว ๑๐๐ เซนติเมตร สูง ๓๐ เซนติเมตร ใส่ขี้เลื่อยไม้ยางพาราที่ผ่านการแช่น้ำประมาณ ๑.๕ กิโลกรัม หรือสูง ๓ เซนติเมตร แล้วใส่ผักตบชวาลงบนขี้เลื่อยบริเวณขอบประมาณเศษหนึ่งส่วนสามของไม้แบบ โรยทับด้วยมูลวัวบางๆ และโรยด้วยเชื้อเห็ดฟางที่แบ่งไว้เป็นชั้นที่ ๑ ทำซ้ำจนครบ ๓ ชั้น ปิดทับหลังกองด้วยขี้เลื่อยไม่ต้องใส่เชื้อเห็ดฟาง กดทับให้แน่น รดน้ำ ๑ บัวรดน้ำ นำแบบออกและเริ่มตั้งกองใหม่ ถัดไปทางด้านข้าง ห่าง ๑๕-๓๐ เซนติเมตร หลังจากทำกองเสร็จใช้พลาสติกคลุมกองทั้งหมดเพื่อรักษาความชื้นและอุณหภูมิ

การดูแลรักษาและการเก็บผลผลิต หมั่นตรวจวัดอุณหภูมิในแปลงทุกๆ วันหลังจากเพาะอุณหภูมิไม่ควรเกิน ๓๗-๓๘ องศาเซลเซียส หมั่นระบายอากาศประมาณ ๑๐-๑๕ นาที ในช่วง ๖ โมงเช้าและ ๖ โมงเย็น ถ้าความชื้นในแปลงเพาะไม่เพียงพอให้พรมละอองน้ำลงบนพื้นดินหรือบริเวณแปลงที่แห้ง ภายใน ๓-๕ วัน เส้นใยเห็ดฟางเริ่มรวมตัวเป็นดอกเห็ด สามารถเก็บดอกเห็ดได้ภายใน ๘-๑๐ วัน อุณหภูมิจะต้องอยู่ระหว่าง ๒๘-๓๒ องศาเซลเซียส ระยะนี้ควรหมั่นระบายอากาศร้อนและก๊าซเสียต่างๆ ออกจากแปลงเพาะให้มากที่สุด และเพิ่มน้ำในแปลงเพาะให้มีความชื้นเพียงพอและช่วยลดอุณหภูมิภายในกองได้ ระยะเวลาการเก็บผลผลิตประมาณ ๒๕ วัน/รุ่น โดยเฉลี่ยสามารถเก็บได้ ๔ รุ่น/ปี ซึ่งพื้นที่สวนยางพารา ๑ ไร่ สามารถเพาะเห็ดฟางได้จำนวน ๓๖๐ กอง ผลผลิต ๑ กก./กอง

✦ **การปลูกพริกไทย** งานวิชาการเกษตร ดำเนินการศึกษา ทดลอง และจัดทำแปลงสาธิตปลูกพริกไทยพันธุ์แบบขึ้นค้างโดยใช้ค้างที่มีลักษณะที่แตกต่างกัน ๓ แบบ คือ ค้างซีเมนต์ ค้างแกนไม้ตำเสา ค้างต้นยอป่า ผลปรากฏว่า การปลูกแบบ ค้างซีเมนต์สามารถปลูกพริกไทยและเก็บผลผลิตได้ระยะเวลานานกว่า เนื่องจากแกนไม้ตำเสา และต้นยอป่าเมื่อเวลาผ่านไปประมาณ ๓ ปี จะเกิดการผุพังตามธรรมชาติ การดูแลต้นไม้ไทยจะต้องมีการเปลี่ยนค้างใหม่ อาจทำให้รากต้นพริกไทยขาด ส่งผลให้ต้นตายและผลผลิตที่ได้ลดลง

ขั้นตอนการปลูกและการดูแลรักษา โดยการไถพรวนดินลึก ๔๐-๖๐ ซม. หว่านปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมัก อัตรา ๒-๓ ตัน/ไร่ ตากดิน ๑๕ วัน จัดทำหลุมปลูกกว้าง ๔๐ ซม. x ลึก ๔๐ ซม. ปักค้างห่างจากหลุม ๑๕ ซม. ระยะปลูก ๒x๒ เมตร (๔๐๐ ค้าง/ไร่) ๑ หลุมควรปลูกต้นพริกไทยอย่างน้อย ๒ ต้น หลังปลูกควรให้น้ำทุกวัน เมื่อพริกไทยตั้งตัวได้ให้น้ำ ๒-๓ วัน/ครั้ง เมื่อปลูกได้ ๓๐-๕๐ วัน เริ่มแตกยอด เลือกยอดที่สมบูรณ์ไว้ต้นละ ๓ ยอด จัดเรียงขนานขึ้นรอบค้าง ใช้เชือกผูกให้แนบติด ค้างผูกข้อเว้นข้อ ใส่ปุ๋ยคอกปีละ ๑ ครั้ง ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๔๐๐ กรัม/ค้าง แบ่งใส่ ๓ ครั้ง/ปี เมื่อมีอายุ ๒ ปี ใส่ปุ๋ยเพิ่มเป็น อัตรา ๑ กก./ค้าง แบ่งใส่ ๓ ครั้ง/ปี พริกไทยอ่อนเก็บเกี่ยวหลังติดผล ๓-๔ เดือน พริกไทยดำเก็บเกี่ยวหลังติดผล ผลผลิตเฉลี่ย ๖๐ กิโลกรัม/ค้าง/ปี

✦ **การปลูกผักปลอดสารพิษ** ดำเนินจัดทำแปลงสาธิตการปลูกผักปลอดสารพิษ พื้นที่ ๑ ไร่ มีการปลูกสลับหมุนเวียนกันในพื้นที่ ได้แก่ ถั่วพู บล็อกโคลี คะน้า กวางตุ้ง ข้าวโพด มะเขือ โดยภายในแปลงมีการสาธิตการกำจัดแมลงด้วยกับดักกาวเหนียว วงการใช้สารเคมีกำจัดแมลง ใช้ปุ๋ยเคมีตามความจำเป็น เสริมด้วยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอกและฉีดพ่นน้ำหมักชีวภาพทุกสัปดาห์ เพื่อเพิ่มการเจริญเติบโต

ขั้นตอนการปลูกและการดูแลรักษา เตรียมแปลงพรวนดินให้ลึก หว่านปุ๋ยหมักและปุ๋ยคอกผสมคลุกเคล้าให้เข้ากัน เตรียมเมล็ดพันธุ์ผัก ปลูกด้วยระยะปลูกที่เหมาะสม การใส่ปุ๋ย สำหรับผักกินใบเน้นการให้ปุ๋ยไนโตรเจน สูตร ๑๘-๘-๘ ส่วนผักกินดอก ผัก และผลหรือหัว เน้นการให้ปุ๋ยโพแทสเซียม ๑๓-๑๓-๒๑ และเพิ่มผลผลิต โดยใช้น้ำหมักชีวภาพฉีดพ่นสัปดาห์ละ ๑ ครั้ง ส่วนการป้องกันและกำจัดแมลง ใช้สารสกัดสมุนไพรที่มีฤทธิ์ไล่แมลง เน้นสะเดา พริก ตะไคร้หอมฉีดพ่นร่วมกับการใช้กับดักกาวเหนียว วางไว้ให้ทั่วแปลง สามารถช่วยลดแมลงศัตรูพืชลงได้ในระดับหนึ่ง พืชผักที่ปลูกแบบปลอดสารพิษ อาจมีคุณภาพของผลผลิตดีกว่าผักที่ปลูกโดยใช้สารเคมี อาจมีรอยกัดแทะของแมลงศัตรูพืชที่เข้าทำลายบ้าง แต่มีความปลอดภัยสำหรับการบริโภค

✦ **การปลูกผักไร้ดิน** งานวิชาการเกษตร จัดทำแปลงสาธิตการปลูกผักไร้ดิน โดยจัดทำเป็นโรงขนาด ๓x๕ เมตร จำนวน ๓ โรง เพื่อเป็นต้นแบบให้เกษตรกรและผู้สนใจที่มีพื้นที่น้อย หรือดินไม่เหมาะสมต่อการปลูกพืช สามารถนำไปเป็นแบบอย่างในการปลูกพืชของตนเองได้ โดยพืชส่งเสริมให้ปลูก ได้แก่ คะน้า กวางตุ้ง ผักกาดขาวปลี ผักกาดเขียวปลี ผักกาดหอม ผักบุ้ง เป็นต้น

ขั้นตอนการปลูกและการดูแลรักษา เพาะเมล็ดผักโดยนำเมล็ดผักใส่ในรอยบากของฟองน้ำสำหรับเพาะแช่น้ำทิ้งไว้ ๒-๓ วัน เมื่อดันกล้างอก นำมาปลูกแปลงเพาะ เตรียมสารละลาย A และ B อัตราส่วน ๕ กิโลกรัมต่อน้ำ ๒๐ ลิตร ผสมแยกชุด A ๑๐ ลิตร ชุด B ๑๐ ลิตร ใส่ชุด A ลงก่อนทิ้งไว้ ๑๐-๒๐ นาที เติมสารละลาย B ระบบน้ำควรจวนอยู่ตลอดเวลา มีการถ่ายเทอากาศดี โดยผักแต่ละชนิดให้ปริมาณผลผลิต/แปลงปลูกโดยประมาณ คือ ผักคะน้า ๖๐-๗๐ กิโลกรัม/แปลง/ครั้ง ผักกวางตุ้ง ๕๐-๗๐ กิโลกรัม/แปลง/ครั้ง ผักกาดขาวปลี ๔๐-๕๐ กิโลกรัม/แปลง/ครั้ง ผักกาดเขียวปลี ๕๐ กิโลกรัม/แปลง/ครั้ง ผักกาดหอม ๓๐-๕๐ กิโลกรัม/แปลง/ครั้ง และผักบุ้ง ๓๐-๔๐ กิโลกรัม/แปลง/ครั้ง

การสนองพระราชดำริ

การผลิตเมล็ดพันธุ์เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรในยามวิกฤต

“...ปัจจุบันสภาวะแวดล้อมมีความแปรปรวน เกิดภัยธรรมชาติขึ้นบ่อยครั้ง สร้างความเสียหายให้กับผลผลิตและชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกร ดังนั้นเพื่อให้เกิดความมั่นคงทางอาหาร (Food Security) และเสริมสร้างการพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน ศูนย์ศึกษาฯ ทุกแห่งจึงควรพิจารณาจัดทำแหล่งปลูกและเก็บสำรองเมล็ดพันธุ์ อาทิ เมล็ดพันธุ์ข้าว เมล็ดพันธุ์ถั่ว/ธัญพืชต่างๆ และเมล็ดพันธุ์ผัก เป็นต้น เพื่อสำรองพืชให้แก่เกษตรกรในยามวิกฤต...”

พระราชดำริ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

เมื่อวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๕๖

ดำเนินงานสนองพระราชดำริ โดยการจัดทำโครงการผลิตเมล็ดพันธุ์สำรองเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรในยามวิกฤต ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๖ เริ่มต้นโครงการผลิตเมล็ดพันธุ์จากข้อมูลการปลูกพืชผักของเกษตรกร พบว่า ส่วนใหญ่ปลูกพืชผักไว้บนพื้นที่ว่างบริเวณบ้าน ปลูกในพื้นที่นาหลังหลังฤดูการเก็บเกี่ยว และปลูกในพื้นที่ระหว่างแถวยางพาราปลูกใหม่ไว้สำหรับบริโภคในครัวเรือน เหลือกินจึงจำหน่าย ซึ่งปัจจุบันได้ผลิตเมล็ดพันธุ์ผัก จำนวน ๑๐ ชนิด ได้แก่ พริกหยวก กระเจี๊ยบเขียว มะเขือเปราะ ถั่วพู ถั่วหรั่ง พริกชี้ มั่นขี้หนู ฟักแฟง น้ำเต้า ถั่วฝักยาว และเมล็ดพันธุ์ข้าว จำนวน ๒ ชนิด ได้แก่ ข้าวสีบุญกันตัง๕ และข้าวหอมกระดังงา๕๙ สำหรับเป็นเมล็ดพันธุ์สำรองยามเกิดภัยแล้ง หรือน้ำท่วมที่ชาวบ้านไม่สามารถเก็บเมล็ดพันธุ์เองได้ และหากปีใดไม่มีเหตุการณ์วิกฤต เมล็ดพันธุ์ดังกล่าว ได้สนับสนุนให้กับโรงเรียนในโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน และเกษตรกรในพื้นที่ขยายผลของศูนย์ศึกษาฯ หรือเกษตรกรทั่วไปที่มีความต้องการนำไปเป็นเมล็ดพันธุ์ต่อไป

โครงการรวบรวมพันธุ์กล้วยพื้นเมือง ตามพระราชดำริ

“...ขอให้รวบรวมพันธุ์กล้วยหายาก ตามรายชื่อพันธุ์กล้วยที่มีอยู่ในสถาบันวัฒนธรรมศึกษากัลยาณิวัฒนา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ไว้ที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ...”

พระราชดำริ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี
เมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๖๐

แปลงรวบรวมพันธุ์กล้วยพื้นเมือง ตามพระราชดำริ เริ่มดำเนินการในปี ๒๕๖๐ ดำเนินการปลูกในพื้นที่ ๒.๑ ไร่ เพื่อศึกษาและรวบรวมพันธุ์กล้วยพื้นเมืองภาคใต้ จากการรวบรวมพันธุ์กล้วยในพื้นที่จังหวัดนราธิวาส จังหวัดสงขลา จังหวัดตรัง สามารถรวบรวมพันธุ์กล้วยไว้จำนวน ๓๖ สายพันธุ์ ซึ่งสามารถแยกชื่อตามชื่อวิทยาศาสตร์และลักษณะทางพฤกษศาสตร์ได้ ๒๙ พันธุ์ และรอการจำแนก ๗ พันธุ์

พันธุ์กล้วยที่สามารถจำแนกสายพันธุ์ได้ จำนวน ๒๙ พันธุ์ ได้แก่

ชื่อที่จำแนก	ชื่อพันธุ์ (ชื่อท้องถิ่น)	สถานที่พบพันธุ์กล้วย
กล้วยนมสาว	กล้วยนมสาว (ปีแซซุซุ)	โครงการสวนยางเขาสำนัก ต.กะลุวอเหนือ อ.เมือง จ.นราธิวาส
	กล้วยหักมุก (ปีแซอาบู)	ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ต.กะลุวอเหนือ อ.เมือง จ.นราธิวาส
กล้วยหูกมุก	กล้วยหูกมุก (ปีแซอาบู)	ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ต.กะลุวอเหนือ อ.เมือง จ.นราธิวาส
	กล้วยลือเมาะmani	ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ต.กะลุวอเหนือ อ.เมือง จ.นราธิวาส
กล้วยขนุน	กล้วยขนุน (ปีแซนากอ)	ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ต.กะลุวอเหนือ อ.เมือง จ.นราธิวาส
กล้วยหิน	กล้วยหิน (ปีแซบาตู)	ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ต.กะลุวอเหนือ อ.เมือง จ.นราธิวาส
กล้วยตานี	กล้วยตานี (ปีแซฆาลอ)	บ้านจาเราะสโตร ต.กะลุวอ อ.เมือง จ.นราธิวาส
	กล้วยมังคลา	บ้านโคกชุมบก ต.บางขุนทอง อ.ตากใบ จ.นราธิวาส
กล้วยน้ำ	กล้วยน้ำผาด (ปีแซฆือละไอย)	ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ต.กะลุวอเหนือ อ.เมือง จ.นราธิวาส
	กล้วยน้ำดี (ปีแซไอยมอและ)	บ้านโคกอิฐ-โคกโน ต.พร่อน อ.ตากใบ จ.นราธิวาส
กล้วยหอม	กล้วยหอมเขียว (ปีแซงูมาเลย์)	บ้านพิกุลทอง ต.กะลุวอเหนือ อ.เมือง จ.นราธิวาส
	กล้วยหอมจันทร์ (ปีแซงูบอูหลัน)	ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ต.กะลุวอเหนือ อ.เมือง จ.นราธิวาส
	กล้วยหอมทอง (ปีแซงูมั่ง)	บ้านโคก ต.จวบ อ.เจาะไอร้อง จ.นราธิวาส
	กล้วยหอมค่อม (ปีแซบอเกาะ)	ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ต.กะลุวอเหนือ อ.เมือง จ.นราธิวาส
กล้วยเล็บมือนาง	กล้วยเล็บมือนาง (ปีแซยาริบายอ)	บ้านพิกุลทอง ต.กะลุวอเหนือ อ.เมือง จ.นราธิวาส

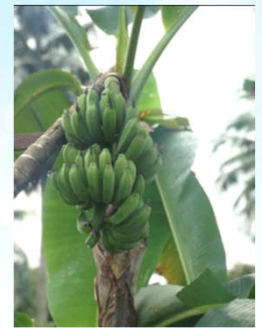
ชื่อที่จำแนก	ชื่อพันธุ์ (ชื่อท้องถิ่น)	สถานที่พบพันธุ์กล้วย
กล้วยไข่	กล้วยน้ำ (ปีแซไอย)	ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ต.กะลุวอเหนือ อ.เมือง จ.นราธิวาส
	กล้วยไข่ (ปีแซตือล่อ)	ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ต.กะลุวอเหนือ อ.เมือง จ.นราธิวาส
กล้วยนางพญา	กล้วยนางพญา	บ้านโคกอิฐ-โคกโน ต.พร่อน อ.ตากใบ จ.นราธิวาส
กล้วยน้ำว่า	กล้วยน้ำว่า (ปีแซฆือละบาระ)	ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ต.กะลุวอเหนือ อ.เมือง จ.นราธิวาส
	กล้วยน้ำว่าขาว (ปีแซฆือละบาระปุเตย)	บ้านพิกุลทอง ต.กะลุวอเหนือ อ.เมือง จ.นราธิวาส
	กล้วยน้ำว่าเตี้ย (ปีแซละบาระแปแนะ)	บ้านโคกอิฐ-โคกโน ต.พร่อน อ.ตากใบ จ.นราธิวาส
	กล้วยน้ำไว้	อ.ศรีสาคร จ.นราธิวาส
กล้วยนาก	กล้วยนาก (ปีแซอูแด)	อ.เจาะไอร้อง จ.นราธิวาส
กล้วยเปรี้ยว	กล้วยส้ม (ปีแซลีมา)	บ้านโคกชุมบก ต.บางขุนทอง อ.ตากใบ จ.นราธิวาส
กล้วยงาช้าง	กล้วยงาช้าง (ปีแซฆาเด็งฆาเยะ)	บ้านโคกไผ่ ต.บางขุนทอง อ.ตากใบ จ.นราธิวาส
กล้วยป่า	กล้วยป่า (ปีแซอูแด)	อ.สุคีริน จ.นราธิวาส
	กล้วยปาม่วง (ปีแซอูแด)	ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ต.กะลุวอเหนือ อ.เมือง จ.นราธิวาส
	กล้วยเถื่อน (ปีแซอูแด)	อ.นาทวี จ.สงขลา
กล้วยหอมต้นสูง	กล้วยคอแข็ง (ปีแซตือเมาะฆือร่อ)	บ้านตาเซะ ต.นานาค อ.ตากใบ จ.นราธิวาส
กล้วยร้อยหวี	กล้วยร้อยหวี (ปีแซลือราโตะซิฆะ)	อ.ศรีสาคร จ.นราธิวาส

กล้วยพื้นเมืองที่รอการจำแนกสายพันธุ์ จำนวน 7 พันธุ์

ชื่อพันธุ์ (ชื่อท้องถิ่น)	สถานที่พบพันธุ์กล้วย
กล้วยฝ้าย (ปีแซกาปะห์)	ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ต.กะลุวอเหนือ อ.เมือง จ.นราธิวาส
กล้วยหนอน (ปีแซอุละ)	ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ต.กะลุวอเหนือ อ.เมือง จ.นราธิวาส
กล้วยยี่ลาบราแง	บ้านปลักปลา ต.โฆะต อ.ตากใบ จ.นราธิวาส
กล้วยแกง (ปีแซฮูลา)	อ.ปะเหลียน จ.ตรัง
กล้วยเต่าเมือก	บ้านโคกอิฐ-โคกโน ต.พร่อน อ.ตากใบ จ.นราธิวาส
กล้วยเภา (ปีแซลายา)	บ้านปลักปลา ต.โฆะต อ.ตากใบ จ.นราธิวาส
กล้วยเวาะ (ปีแซอาเวาะ)	ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ต.กะลุวอเหนือ อ.เมือง จ.นราธิวาส

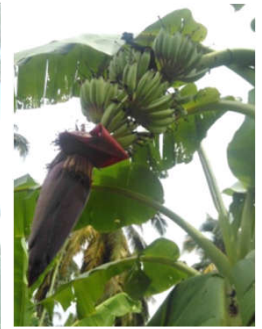
กล้วยเต่าเมือก

กล้วยนางพญา

กล้วยน้ำฟาด

กล้วยน้ำหว่าขาว

